

erzijds
an het
et aan
il tus-
wet en
hoofd-
en, dat
wingen
t naar
Chris-
len ge-
et ech-
et zich

van de
oolang
kracht,
t. Maar
aanvan-
en dit
o groot
in hoe-
grond-
ij buigt
sonform
ns heel
ukkelijk
bij een
randerd
erst den
e, doch
rondwet

estie be-
achter-
" zullen
te hand-
reffelijk-
aan aan
selen op-
en, juist
grijpende
t, en vert-
iek, die

BRUGH.

ans, IV.

s, wat er
lezen, en
Ik meen
gegevens
men wor-

ar opvolg-
dat blij-
g uitgege-
mule van
oud geeft.
ynode" is,
wering uit
niet enkel
n hadden
de „s y-
n het loo-
eramenten
segelen.
synode" is

principeel
het daarin

de „syno-
matisch als
ver wat

broeders in
roeders die
synode"-be-
soonlijk wel

het hierop
e van prof.
te aanvaar-
ondsleer, en
in beginsel
, later door
ek, prof. H.
Lindeboom,
ers is voor-

leeren het-
e r d e.

Ik hier een
lkander heb
it geval de

zaak in geen enkel opzicht, want het gaat er om, wat geleerd wordt; of dat vóór 1942 personen in de Kerken waren, en na 1942 „kerken", maakt voor dit geval geen verschil.

40. Daarom kunnen we niet anders, dan tot deze slotconclusie komen: dogmatisch is het precies de oude tegenstelling van A en B.

Wat het kerkrechtelijke aangaat, heb ik reeds opgemerkt, hoe het stond en geworden is.

En wat de opleiding betreft?

Daar is het niet zoo gemakkelijk tot een juiste conclusie te komen, omdat er, voorzover ik er iets van weet, in de door de „synode" uitgegeven stukken niet over gerept wordt, en in andere geschriften vond ik dat ook niet.

Maar praktisch dan?

Wordt er niet over gefluisterd?

Practisch staat het zoo, dat er oude voorvechters van de Theologische School achter de besluiten der „synode" staan (hoevel ze verklaren, dat ze „be-zwaard" zijn), terwijl anderzijds „geheide V.U.-man-nen" van ganscher harte met ons mee strijden.

Daaruit zou men haast mogen besluiten, dat deze tegenstelling van oud-A en -B althans geen rol heeft gespeeld in den kerkelijken strijd, en dat men dus in zoover gelijk heeft met de bewering, dat het niet de oude A- en B-kwestie is.

En toch ben ik desondanks daar niet heelemaal gerust op.¹⁾

Ik geloof niet, dat een oude eenvoudige A-broeder gelijk heeft, die eens tegen me zei: „Heel dit kerkelijke conflict is de oude kwestie van de Theologische School en de Vrije Universiteit; daarom gaat het alleen!"

Maar ik geloof ook niet, dat deze oude tegenstel-ling zoo verouderd was, als het wel leek; en dat ze er, misschien meer ondergronds, toch een rol in heeft gespeeld.

Want er stond, menscheijk bezien, in ons kerke-lijke leven een belangrijk ding te gebeuren, dat van-
daag aan den dag bij een normale ontwikkeling ge-
heel of bijna een feit zou zijn geweest, en waarvan
men zich in sommige invloedrijke kringen in onze
Kerken goed bewust was.

Wat dat dan was?

Wat was de meerderheidskwestie.

„Bij de samenvloeiing der twee Synoden in 1892 wisten wij zeer goed, dat de 26 stemmen die op de C. G. (= Chr. Geref.) Synoden tot het laatste toe-
pal stonden voor de School, en dus de meerderheid
vormden van de 40 stemmen, die op datzelfde oogen-
blik der samenvloeiing met 40 afgevaardigden der
N. G. K. (= Ned. Geref. Kerken), m i n d e r h e i d
werden. Toen werd het 26 van 40, in plaats van
26 van de 40; van ongeveer 2/3 werd het ineens on-
geveer 1/3". Zoo schreef prof. L. Lindeboom in 1902
in het September-October-nummer van „V o o r
het recht, de vrijheid, en den v r e d e d e r K e r k e n".

Dat heeft betrekking op een bepaald geval, maar
feit is, dat sinds de vereeniging inzake de opleiding
de B-groep altijd de meerderheid heeft gehad,
omdat er een gedeelte van A was, dat in dat punt
wilde toegeven aan den aandrang van de B-zijde om
de Theologische School op te heffen, daar men immers
aan de V.U. toch genoeg had, en zoo was het ook mo-
gelijk, dat in 1902 op de Synode het besluit werd geno-
men om de Theol. School te incorporeren in de Theo-
logische faculteit van de Vrije Universiteit; welk be-
sluit echter niet werd uitgevoerd, omdat die uitvoe-
ring te groote gevolgen zou hebben gehad, want de
tegenstanders hadden verklaard, zich niet te zullen
conformeren.

Maar die meerderheid was er en bleef er.

Die heeft ook steeds gezorgd, dat het promotie-
recht niet werd verleend aan de Theologische School.

Maar het was er niet ver meer van af, of die ver-
houding was omgekeerd. Naar menscheijke bereke-
ning was dat nog een kwestie van enkele jaren.

En het zijn dan ook de leidende figuren van de oude
B-richting die den stoot hebben gegeven tot het ne-
men van deze synodale beslissingen. Ik noem de na-
men van prof. dr. H. H. Kuyper en prof. dr. V. Hepp,
die met behulp van anderen er voor hebben gezorgd,
dat de voorvechter van oud-A en van de Theologische
School te Kampen, prof. dr. K. Schilder zijn positie
in de Kerken onmogelijk werd gemaakt, en toen die
„er uit was", konden de anderen rustig blijven, EN
SCHREEF EEN PRAEADVISEUR VAN DE „SY-
NODE" AAN EEN PREDIKANT, DIE ZICH OOK
VRIJMAAKTE: „DEZE BESLUITEN ZIJN NIET
VOOR U GEMAKT".....²⁾

¹⁾ Men lette er op, dat de schrijver hier niet spreekt over
ben, die „van ganscher harte met ons mee strijden", doch
over degenen, die hen en ons hebben uitgeworpen.
En voorts, dat de door hem bedoelde „kwestie" factisch
van een overtuigings-geding tot een machts-ge-
ding is gedenatureerd. (Noot van de Redactie.)

²⁾ Om te onthouden! Zou deze praeadviseur ook
juridisch zijn aangelegd, dan beteekent dat zoo iets als:
een wet is gemaakt om iemand te kunnen „vangen",
maar niet „al den volke". Een oogenblikje later heet het
echter: wat de synode besloot, HEBBEN de kerken be-
sloten; d.w.z. deze besluiten zijn ook DOOR u „gemaakt".
(Noot van de Redactie.)

Alles samenvattende meen ik dus, dat er reden is
om te zeggen, dat heel deze strijd, afgezien van het
kerkrechtelijke deel, precies de oude A- en B-kwestie
is, waarbij men heeft getracht de oude A-richting
eenvoudig aan den kant te zetten, wat niet is gelukt.
Ds H. Volten heeft in „De strijdende Kerk" een zeer
waar woord gesproken: „de synode heeft psycholo-
gisch misgetast, en oud-A is weer wakker geworden!"

Inderdaad!
Wij hebben er iets van gezien op den Schooldag
te Kampen op den 2den October van het vorige jaar!³⁾

Maar er zijn nog heel wat slapende honden.
Het wordt tijd, dat ook zij wakker worden ge-
maakt!

Neede.

J. VAN RAALTE.

³⁾ Dit artikel is geschreven voorjaar 1947.

BOEKBESPREKING

„Het Viduaat" (= de weduwenstaat),
Door ds Joh. Francke. Administratie-
kantoor G. Vink & Zn. Postbus 5018.
Rotterdam-Zuid. Giro 203702. Prijs
f 0.95.

In de classis Rotterdam van de Gereformeerde Ker-
ken ontstond in verband met de Noodwet-Drees
(Ouderdomsvoorziening) verschil over I Tim. 5:3-
16. Ds Joh. Francke geeft nu in deze studie eene
nauwkeurige uitlegging van dit Schriftgedeelte, ter
weergaaf van de verklaring ervan door G. Wohlen-
berg, dien ds D. K. Wielenga volgt. Het is eene proe-
ve van Schriftuitlegging, die niet alleen den rechten
zin van I Tim. 5:3-16 kan doen verstaan, maar ook
leeren, hoe men bij goede exegese te werk moet gaan.

S. GREIJNDANUS.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater,

Het Indische drama voert ons koninkrijk in al groo-
tere moeilijkheden. Het wordt een drama van ver-
gissingen en onnoozelheden tegenover geraffineerde
Oostersche alimimigheid.

De onnoozelheid onzerzijds was er allereerst bij de
drie heeren van Linggadjadi. Zij was er nu weer bij 't
driemanschap, waarmede de veiligheidsraad ons op-
schepte.

Ik las ergens, dat een Amerikaan op het hooren
der benoeming van Graham verzuchtte: de hemel be-
ware Indië. Een goedwillende, simpeldenkende, huma-
nist. Als onze Schermerhorn.

En waren onze ministers tegen de gevaren, die
dreigden en van den kant der revolutionairen van
Djokja, en van de zijde der verzoeningscommissie op
hun hoede? Blijkbaar niet. Heel eenvoudig gezegd:
wij lieten er ons weer eens tusschenemen. Het is
voor den gewonen Nederlander om uit zijn vel te
springen.

Ik reisde onlangs met een eenvoudigen marinier,
die pas uit Indië kwam. Hij was daar drieëntwintig
jaar aaneen geweest. Hij zeide: gij wordt vooreerst
verkeerd ingelicht. Daarna: de lieden, die naar Indië
gaan, kennen den Indonesiër, waarmede zij onder-
handelen, niet.

Ik ken ze, zeide hij. Ik ken den Javaan. Hij was
zielsblij, toen wij terugkeerden na de Japansche be-
zetting. Hij raakt tot wanhoop, nu wij ons gezag niet
handhaven.

Maar die „halve apen", zooals hij de mannen der
z.g.n. republiek betitelde, dat zijn deugnieten, zei hij.
Die heele republiek bestaat in wezen niet. Laat men
onze jongens vier dagen geven — het was vóór de
politieele actie — en heel dat gevalletje stort in-
een.

Wij hebben eerst die heeren der republiek hier-
heen gehaald, ze op onze kosten allerlei geleerdheid
meegegeven; maar zij blijven Oosterlingen en zijn nu
heele en halve communisten; en wij zijn die lieden in
alles ter wille.

Was het oordeel van den heer Van Kleffens in de
eerste zittingen van den veiligheidsraad veel anders?

En nu gingen daar weer mannen heen, die zich
vergissen in de lieden, waarmede zij onderhandelden.
Zij kennen Indië niet. Zij kennen den Indiër niet. En
het driemanschap van den veiligheidsraad kent ze
ook niet.

Waar moet dat op uitloopen? Op het thans beken-
de resultaat.....

Wij gaan wel donkere dagen voor ons Indië en voor
ons eigen volk tegen.

Wee u land, dus de Prediker 10:1, welks koning
een kind is.....

Een kind?

Ik vond in „The Hibberts Journal" van Jan. '48
een artikel van den ook ten onzent wel bekenden

Dean Inge, den vroegeren deken van St. Pauls. An
old Man look at the World.

Hij is oud: geboren in 1860 en nu dus zevenentach-
tig.

Welken kijk heeft deze oude man nu op de wereld?
Hij ziet uiteraard naar Engeland, en dan wordt
hij somber gestemd.

Dean Inge trok indertijd veel gehoor, om zijn pre-
dicaties met haar scherpe critiek. Men noemde hem
de „gloomy Dean"; zwaarmoedige dominé zouden
wij zeggen.

Thans heeft hij zeker alle reden om de toekomst
van Engeland even somber in te zien, als wij voor
ons land mogen doen. Wij, die eens de zeeën be-
heerschten, een werelddeel wonnen, en dit laatste nu
ook verspelen. Maar Inge zegt: Engeland, dat nog
kort geleden de zeeën beheerschte, en werelden won
en behield, verliest nu dit alles. Laat het glijpen.

En naar allen schijn, dus klaagt hij, gaan de lich-
ten over Europa uit. Het wordt donker om ons heen.
De oorzaak?

Hij haalt het oordeel van Aldous Huxley aan, die
schreef: de laatste halve eeuw getuigt van een die-
pen terugval in de afgoderij. De wereld rolt terug.....

Laat ik nu „maar niet spreken, zegt Inge, van den
duivel, dien men in de vorige eeuw weg had gepraat,
maar die thans weer te voorschijn komt als een brie-
schende leeuw. Ik heb genoeg van al die ons verkon-
digde wijsheid over het onderbewuste, dat ons zou
regeeren.

Daar zit dan in dat onderbewuste de eigenlijke aard
van den mensch: een beest, een wilde, een kind.

Het beest, wij ondervonden het, volgt het instinct
van de jungle; de wildernis; de wilde vindt weer zijn
lust in oorlog, bloedstorting en vrouwenjagerij. En
dan het kind.....

Kinderachtigheid, puerilisme in de ongezonde lief-
de voor spel en sport. Kinderachtigheid in de kunst
en in de wetenschap.

William James heeft gejuicht, omdat Bergson het
„beest van het intellect" had gedood. Nu — wij heb-
ben in deze eeuw gezien tot welke dwaasheden dit
voert. Hij gewaagt dan van het Behaviourisme, dat
ons toch maar zitten liet alleen met ons „behaviour",
met ons gedrag, ons doen.

Misschien is er onder mijn lezers een enkele, die
niet weet, wat dit Behaviourisme was. Behaviour be-
teekent ons gedrag, ons handelen, ons menscheijk
doen.

Weinu, in het begin van deze eeuw kwamen er in
Amerika en Engeland geleerden, die met alles wat
de psychologie tot nog toe had geleerd, braken. Zij
rekenden den mensch voor een ontwikkeld dier. En
kenden in heel het leven maar twee dingen meer: den
prikkel en zijn reactie. Als wij de mensche-
lijke handelingen zien, dan moeten wij, teruggaand, de
oorzaak opsporen, den prikkel, die daartoe dreef.

Een eenvoudig voorbeeld uit die hoge wetenschap
moge dit duidelijk maken.

Hoe brengt de mensch het tot een knipoogje? Wel,
prikkel het hoornvlies van het oog met een haartje,
en dan komt het.

Nu zullen vele knipoogjes allicht wel uit andere
prikkelers zijn te verklaren. Maar er moet ten slotte
zulk een oerprikkel zijn en die vindt men dan bij het
kind. Om kort te gaan: de wetenschap moet dien prik-
kel leeren kennen, en dan weet zij ook, hoe de reactie
zal zijn.

Van het haar tot het knipoogje; misschien wel zoo'n
„gekloofde haar" als van de revisiesynode, die ook
haar knipoogjes naar „allerlei kant wierp, naar men
weet.

Dan kan de wetenschap alle menscheijk handelen
kennen en ook alles voorspellen. En — natuurlijk ook
leiden. Dan had men het menscheijk doen ten volle
in de hand.

Ziedaar de onnoozelheden van z.g.n. hoge weten-
schap.

Dit is zeker, zegt nu Inge, zij, die lang geleden het
geloof in God hebben verloren, verliezen nu het ge-
loof in den mensch.

De oude heer Inge vergeet, dat hij zelf tot dat verlies
van 't waarachtig geloof duchtig medewerkte. Hij was
in den grond der zaak een halve heiden. En nog zegt
hij: ik begroet allen, die den Heere Jezus Christus
liefhebben als mijn broeders en helpers, om het even
met welken naam zij Hem noemen. Men zou hem dus
tot voorzitter van een oecumenisch congres kunnen
benoemen. Hij is breeder nog dan breed.

Ik vind het nog altijd jammer, zegt hij, dat de oud-
Aziatische religies en de christelijke religie zoo van
elkander verwijderd bleven.

Deed hij niet, zou ik zeggen, zijn best, om de ban-
den der oude synthese weer te hechten, toen hij zijn
boek over Plotinus schreef?

Maar nu klaagt hij: men roemt in het humanisme,

CORRIGENDA.

In het artikel „Eenhoudsmogelijkheid" van ds G. A.
Hoekstra, in het nummer van 17 Januari, slopen en-
kele foutjes in:

Kolom 1, alinea 4, regel 1, staat: „Want het is",
moet zijn „Want is het". Zelfde kolom onderste regel
staat: „waarom wij", moet zijn „waarom zij". Kolom
2, alinea 8 staat „G. Braakman", moet zijn „G.
Braaksma".